

Katoliški GLAS

Uredništvo in uprava:
Gorica, Riva Piazzutta št. 18
Poštno ček, račun: št. 24/12410

Cena: Posamezna št. L 25
Naročnina: Mesečna L 110
Za inozemstvo: Mesečno L 190

Leto V. - Štev. 27

Gorica - 2. julija 1953 - Trst

Izhaja vsak četrtek

Kdo krši zakon?

Ko je prevzel načelstvo vzgojnega urada prof. Fadda, je več kot dvajsetim voditeljem slovenskih šol zagotovil, da bo postal nasproti vsem šolam, slovenskim in italijanskim, popolnoma enako in objektivno.

Kdo bi mu ne bil verjel? Saj je to zagotovilo dal vprično več kot dvajset izobražencev, ki so bili prepričani, da tisti, ki je postavljen za vrhovnega šefa vseh šolskih in drugih kulturnih ustanov, ne more že po svojem položaju govoriti drugače kot misli, ker bi sicer smatrali, da je vsa vzgoja, kateri načeljuje, postavljena na osnovo varanja in laži.

In vendar se je zgodilo, da je takoj in s perfidno zvičajnostjo segel po edini, čeprav nenapisani, a vendar obstoječi funkciji slovenskega okrožnega nadzorništvu prva Višji šolski upravi, da je s tem skušal uničiti še tisto malo samostojne slovenske šolske uprave, ki so jo Slovenci doslej imeli.

Bil je zakon, čeprav nepisan, da so si Slovenci svoje šolstvo kolikor toliko neodvisno upravljali. Priznali so ga vsi Angličani, Amerikanci in Italijani. Pa je prišel popolnoma objektivni gospod prof. Fadda in je rekel: »Ne boš!« Pa je s potezo peresa napravil križ čez vse, kar je bilo osem let.

Tisti voditelji slovenskega šolstva pa, ki so ga poslušali, ko se jim je predstavil s tako lepimi besedami o objektivnosti, so pričakovali ravno nasprotno. Bili so prepričani, da bo g. prof. Fadda vzel v roke zakon o slovenskih šolah (uradni list Z.V.U. št. 6 z dne 11. novembra 1947), ga temeljito preučil in ugotovil, da ta zakon, ki sicer ni popoln, ker so ga pač prikraji Italijani po svojih namenih, vendarle določa v čl. IX, da mora biti organizacija slovenskih šol popolnoma enaka organizaciji italijanskih šol, to se pravi, da morajo imeti Slovenci tudi enake upravne organe kot Italijani, namreč svojo Višjo šolsko upravo in samostojni oddelek pri Vzgojnem uradu.

Italijanske šole pa imajo kot svoje nadrejene organe v Trstu Višjo šolsko upravo in Vzgojni urad. Objektivni gospod profesor Fadda je lahko takoj ugotovil — ker se dobro spozna na administracijo — da je uprava slovenskih šol pomanjkljiva in da nima svojih lastnih nadrejenih organov, t. j. da nima niti svoje Višje šolske uprave niti svojega Vzgojnega urada, kakor imajo to italijanske šole. In ko je to ugotovil, je najbrže začel premišljevat, kaj naj prej ustanovi: ali slovensko Višjo šolsko upravo ali slovenski Vzgojni urad. K temu premišljevanju je bilo verjetno potrebno pritegniti kakih dvajset rojakov z juga in sedaj vsi skupaj premišljujejo, pa ne povedo kaj; a iz dejstev se da sklepati, da nič dobrega ne za slovenske šole.

Zakon pa čaka, da se izpolnijo določbe o nekaki organizaciji slovenskih šol, kakor jo imajo italijanske šole.

Da se prof. Fadda ne upa izvesti prej navedenega določila zakona Z.V.U. št. 18, to dobro razumemo, a da puste varuhi zakonitosti na STO-ju, t. j. angloameriški višji funkcionarji, da se tako mačehovsko postopa s slovenskimi šolami, tega ne razumemo. Zakon je vendar zato tu, da se izvaja; kdor pa ga ne izvaja — dela proti zakonu!

Ko smo navedli določilo člena 9. zakona Z.V.U. št. 18 glede enakosti organizacije slovenskih šol z italijanskimi, smo pokazali najprej, kaj pripada Slovincem glede organizacije šol navzgor; navedli bomo za danes še en primer, kako se ta člen IX. zakona št. 18 Z.V.U. ne izvaja v gotovem delu organizacije slovenskih šol navzdol.

Po obstoječih predpisih in zakonih o državnem računovodstvu bi morala vsaka šola imeti v svoji lastni upravi na razpolago fondse za izplačevanje učnega in drugega osebja, ki je zaposleno na dotični šoli. Iz teh fondsov se izplačujejo vsemu osebju redni mesečni in drugi prejemki.

Te določbe zakona o državnem računovodstvu se seveda vse izvajajo na italijan-

skih šolah, kjer ima vsaka šola, kakor to določa zakon, nakazane fondse za izplačevanje učnega in drugega osebja. To je na italijanskih šolah. Slovenskim šolam ne gre zaupati fondov, čeprav določa zakon, da imajo enako organizacijo kot italijanske šole; bolj je namreč, ne izvajati zakona, torej kršiti ga, kot pa Slovincem dati blagajno v roko. Objektivni g. prof. Fadda namreč vedno enako postopa, tako s Slovinci kot z Italijani, le denarja ne zaupa Slovincem. Kaj pa Anglo-Amerikanci: ali mislijo še dolgo gledati, kako se določbe njihovega zakona teptajo in to od tistih, ki bi jih morali prvi izvajati?

In še eno stvar bi danes radi pojasnili v zvezi z določbami člena IX. zakona št. 18 glede enakosti organizacije slovenskih šol z italijanskimi. Sicer se je o stvari že veliko pisalo, a še vedno premalo. Naj pove objektivni g. prof. Fadda, koliko Slovincem je že imenoval v razne italijanske komisije; doslej niti enega! In koliko Slovincem je doslej imenoval v komisije, ki so dolžne obravnavati probleme, ki so skupni vsem šolam, slovenskim in itali-

janskim? Tudi nobenega! Zakaj pa pošilja Italijane v komisije, ki zadevajo izključno samo slovenske šole? Ali je to v skladu z določbo zakona, ki pravi, da mora biti organizacija slovenskih šol enaka organizaciji italijanskih? Ali ne čuti objektivni g. prof. Fadda, da kdor ne izvaja zakona po črki in po duhu, mu nasprotuje, ga krši!

Pred kratkim je neki italijanski iredentistični list objavil sliko, ki prikazuje, kako nudijo otrokom v Maleziji (!), ne na civiliziranem zapadu, pouk domačinom vsakomur v domačem jeziku; in vse te šole upravljajo Malezijanci sami. Mi Slovenci, ki smo na STO-ju pod varstvom Združenih narodov in visoko kulturnih Angležev in Amerikancev, pa naj se pustimo upravljati in voditi od tistih, ki so poznali Slovence le takrat, ko so jih pobijali po kraških planotah, in to vkljub določbam člena IX. zakona Z.V.U. št. 18, ki določa, da je organizacija, in s tem tudi uprava, slovenskih šol popolnoma enaka organizaciji in upravi italijanskih šol. Kako dolgo še!

Položaj v Vzhodni Nemčiji

Položaj v Vzhodni Nemčiji in posebno v sovjetski coni Berlina je bil koncem preteklega tedna, to je po desetih dneh vstaje, še vedno napet, tako da so morali celo komunisti priznati, da upor ni še popolnoma zatrt.

Medtem prihajajo nova poročila o brezsrčnem postopanju komunističnih vojaških in policijskih sil proti demonstrantom in izrednikom, pa tudi proti nepokornim članom ljudske policije. Tako so n. pr. v neki berlinski vojašnici ustrelili nekaj članov ljudske policije pod obtožbo, da niso hoteli ubogati nekega ruskega častnika. V vsej sovjetski coni Nemčije je kakih 300 tisoč sovjetskih vojakov in okoli 100 tisoč komunističnih policistov, ki strahujejo ljudstvo ter stikajo za delavci, o katerih sumijo, da so tajni voditelji protikomunističnega gi-

banja. Mnogo šol je bilo obdanih z bodečo žico ter spremljenih v koncentracijska taborišča, kamor so zaprli kakih 20 tisoč delavcev.

Istočasno se vršijo po vsej sovjetski Nemčiji razni komunistični shodi, ki imajo namen, ukrotiti pasivni odpor nemških delavcev. Sam ministrski predsednik Otto Grotewohl in njegov namestnik Walter Ulbricht sta obiskala v preteklem tednu razne kraje Vzhodne Nemčije ter poskušala pomiriti delavstvo ter ga pregovoriti, da bi se zopet oprijelo dela. Pri tem se ne sramujeta priznati krivdo lastne vlade. Tako je priznal na pr. Grotewohl pred rudarji v Bochlenu pri Lipskem, da je za upor 17. junija odgovorna njegova vlada, ker je izgubila stike z ljudskimi masami. Obenem pa je poudaril, da nimata ne on ne njegova vlada najmanjšega namena, da bi odstopila, ko se vendar že od l. 1945 dalje trudita za obnovo Nemčije in ker bosta v bodočnosti popravila pogrške preteklega leta. Beg tisočev (v resnici gre za stotisoče!) vzhodnonemških kmetov, je priznal Grotewohl, je treba pripisati na račun politike, ki smo jo do zadnjega časa vodili. Povedal je tudi, da je nemogoče izogniti se številnim aretacijam, toda velika večina aretiranih bo čimprej izpuščena. Le tisti, ki so resnično krivi, bodo kaznovani, kot zaslužijo. Nato je Grotewohl razložil, da so nastale težave v gospodarstvu zaradi povečanja težke industrije in zaradi zanemarjene produkcije vsakdanjih proizvodov.

Grotewohlov namestnik Ulbricht je govoril kakim 1.300 delavcem v čistilnici sintetičnega bencina v Lenini, kjer je pred zadnjim uporom bilo zaposlenih kakih 23.000 delavcev. Med svojim govorom je pozval delavce, naj mu razložijo svoje težave, ter jim obljubil, da se bo vlada potrudila, da jim izboljša njihov položaj.

Toda ne samo ta dva komunistična prvaka, ampak tudi ostali člani vlade in komunistične stranke se na vse pretege trudijo, da bi pomirili delavstvo. Pri tem obljublja delavstvu odpravo raznih vladnih ukrepov, ki so bili krivi zadnjih uporov, obljublja posojila zasebni industriji, vrnitev zaplenjenih posestev, zboljšanje prehrane, itd. itd. Da bi si pridobil delavstvo, je dal Grotewohl odpri razne zaloge živil, obutve in obleke, ki so bile namenjene ljudski policiji, toda vsi ti ukrepi ne bodo zmanjšali pomanjkanja, v katero je zavoženo komunistično gospodarstvo vrglo 18 milijonov vzhodnih Nemcev.

Zakaj tudi gospodarstvo ima svoje zakone, ki se nad tistimi, ki se zanje ne zmenijo, prej ali slej brez usmiljenja maščujejo.

Nova francoska vlada

Kriza francoske vlade, ki je trajala od 20. majnika dalje, je bila koncem preteklega tedna vendarle rešena.

Po neuspelem poskusu Andreja Marie-ja je dobil, kakor smo poročali, neodvisne Antoine Pinay mandat za sestavo vlade. Ta je kmalu izprevidel, da se mu zaradi nenaklonjenosti kršč. demokratov ne bo posrečilo dobiti predpisane večine. Zato je vrnil mandat državnemu predsedniku Auriolu, ki je povabil nato neodvisnega Josepha Laniela, naj poskusi še on svojo srečo. Ta je mandat sprejel, se posvetoval z zastopniki kršč. demokratov in degolistov, nakar se je 26. junija predstavil v zbornici s programom,

ki je nekaj kompromis programov vseh sredinskih in desničarskih strank.

Zbornica je z veliko večino odobrila njegov program (398 glasov proti 206). Proti so glasovali samo komunisti in socialisti.

Joseph Laniel je že sestavil novo vlado. Zunanji minister je ostal kršč. demokrat Bidault.

Bermudska konferenca - odložena

Angleškemu prvemu min. Churchillju so predpisali zdravniki enomesečno mirovanje. Zaradi tega je bila bermudska »konferenca treh« odložena na poznejši čas.

DOGODKI NA KOREJI

Pretekli teden (25. 6.) so minila tri leta, odkar se je pričela na Koreji vojna, ki je zahtevala nešteti človeških življenj in ogromnih materialnih žrtev. Tri leta ni veliko in vendar so že mnogi izmed nas pozabili, kako se je ta vojna začela in kako se je nadaljevala. Sedaj, ko smo morda na tem, da se ta vojna konča, ne bo odveč, da na kratko posnamemo vsaj najvažnejše dogodke iz te vojne.

Kakor je znano, so po zadnji svetovni vojni zasedle ameriške čete Južno Korejo do 38° severne širine, medtem ko so se sovjetske čete polastile severnega dela te dežele. Znano je tudi, kako so sovjetske čete in pozneje tudi ameriške čete zapustile Korejo ter jo prepustile domačim oblastem. Toda med tem ko so Rusi Severno Korejo v času zasedbe popolnoma sovjetizirali ter ji ustvarili dobro organizirano in z modernim orožjem opremljeno vojsko, so pustili Američani Južno Korejo, ki ima približno še enkrat toliko prebivalcev kot Severna, skoro popolnoma neoboroženo. Neoborožena Južna Koreja je bila neodoljiva vaba za komunistične oblastnike Severne Koreje. Namesto da bi prišlo do dogovorjenega mirnega zedinjenja obeh Korej, je komunistična vojska Severne Koreje napadla brez najmanjšega razloga Južno Korejo in bi jo bila tudi popolnoma osvojila, ako bi ZN na spodbudo predsednika Trumana ne bili posegli vmeš. Združene države so poslale Južnim Korejcem takoj svoje sile na pomoč, vendar je bil začetni sunek Severnih Korejcev tako huđ, da je le malo manjkalo, da niso vrgli Amerikancev v morje. Medtem so dobile ameriške čete nova ojačenja, vrgli komunistične čete nazaj, jih preganjali pozneje do kitajsko-mandžurske meje, a so se morali zaradi protiofenzive, katere so se udeležili tudi tako zvana »kitajski prostovoljci«, vrniti na položaje, katere zavzemajo približno tudi sedaj.

Pred približno dvema leti je prišlo do pogajanj za premirje, pri katerih niso komunistični zastopniki kazali najmanjše dobre volje, da bi do premirja tudi v resnici prišlo. Kitajskim in severnokorejskim komunistom je šlo le za to, da pridobijo na času.

Šele po Stalinovi smrti se je obrnilo na holje. Prišlo je do izmenjave vojnih invalidov in zadnje čase celo do podpisane sporazuma o usodi vojnih ujetnikov; ki se ne marajo vrniti domov. S tem je padla

zadnja ovira, ki je nasprotovala sklenitvi premirja.

A nastopila je druga, nič manjša ovira. Južnokorejska vlada z državnim predsednikom Singman Rheejem na čelu se je uprta nameravane premirju, ker vidi v njem zaton zedinjenja obeh Korej. Znane so grožnje Singman Rheeja, da se bodo Južni Korejci v slučaju sklenitve premirja sami borili zoper svoje severne sovražnike. Znano je tudi, kako je Singman Rhee dal na svojo odgovornost izpustiti večji del protikomunističnih ujetnikov na svobodo. Ali je bilo to pametno ali ne, ne bomo razsojali, ker ne poznamo vseh razlogov njegovega neuklonljivega stališča. Sicer pa, ali

niso severni Korejci storili istega, ko so že davno prej izpustili južnokorejske ujetnike ter jih utaknili med svoje čete?

Ameriška vlada se z vsemi močmi trudi, da bi prepričala Singman Rheeja, da ni v sedanjih okoliščinah drugega izhoda kot ta, da tudi on pristane na premirje. Koncem preteklega tedna je prišel na Korejo namestnik zunanjega ministra Robertson, ki se pogaja s Singman Rheejem. Zadnja poročila pravijo, da ta pogajanja še primeroma dobro napredujejo. Ali se bo južnokorejski predsednik vdal in pod kakimi pogoji, če se bo vdal, homo prihodnjic kaj več povedali.

Otvoritev novega italijanskega parlamenta

V četrtek 25. junija se je novoizvoljeni italijanski parlament (poslanska zbornica in senat) prvič sestel. Prvo delo obeh zbornic je bila izvolitev obeh njenih predsednikov. Za predsednika poslanske zbornice je bil izvoljen prejšnji predsednik, demokristjan Giovanni Gronchi, za predsednika senata pa neodvisne Cesare Merzagora. Obenem sta obe zbornici izvolili predpisano število podpredsednikov, kvestorjev in tajnikov.

V poslanski zbornici je predsednik odstopajoče vlade De Gasperi predložil v odobritev zakonski načrt o delnem proračunu. Naznanil je tudi, da bo takoj po odobritvi delnega proračuna podal ostavko dose-danje vlade. Podobno izjavo je podal nato tudi v senatu.

Že pri prvi seji je socialist Nenni predložil zakonski osnutek za odpravo sedanjega (Scelbovega) volilnega zakona. Minister Pella pa je predložil dva zakona. Prvi se nanaša na delno izplačilo 13. mesečne plače vsem državnim uslužbencem, ki pa bo v resnici predujem poviška plač. Drugi zakon pa razteza zdravniško pomoč na državne upokojence.

Vodja komunističnih sindikatov Di Vittorio pa je predlagal, naj prekliče vlada disciplinarne in denarne kazni, ki so zadele tiste, ki so protipostavno stavkali.

To je bilo v četrtek. Drugi dan sta obe zbornici potrdili delni proračun, toda le za dva meseca. Sprejeli sta tudi zakon o izplačanju

Šesta nedelja po binkošnih

Iz svetega evangelija po Marku
(Mr. 8,1-95)

Tisti čas, ko je bilo mnogo ljudstva pri Jezusu in niso imeli kaj jesti, je poklical učence in jim rekel: »Ljudstvo se mi smili; kajti, glejte, že tri dni vztrajajo pri meni in nimajo kaj jesti. In če jih odpustim lačne na njih dom, bodo na potu omagali, zakaj nekateri od njih so prišli daleč.« — Njegovi učenci so mu odgovorili: Kako jih bo mogel kdo nasiti s kruhom tukaj v puščavi? — Vprašal jih je: »Koliko hlebov imate?« — Ti so rekli: »Sedem.« — in velem je množici sestel po tleh; in vzel je sedmero hlebov, se zahvalil, jih razlomil in dajal svojim učencem, da bi jih položili prednje; in položili so jih pred množico. Imeli so tudi nekaj ribic. Tudi te je blagoslovil in velem položil pred nje. In jedli so in se nasitili. Nato so pobrali ostanke koscev — sedem košar. Njih pa, ki so jedli, je bilo kakih štiri tisoč; in jih je odpustil.

O SOCIALNEM DELOVANJU CERKVE

Jezus je oznanjal verske resnice, prišel je namreč reševati duše: »Kaj pomaga človeku, če si ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi.«

Ali je pa s tem skrb za vsakdanje življenje zavržal? Ali mu beda ljudstva ni bila znana? Prav nasprotno: »Hodil je od kraja do kraja in povsod delil dobroto, bolne ozdravljaj, žalostne tolažil itd.« V današnjem evangeliju beremo, da ga je množica tri dni poslušala; postala je lačna. Jezus je zaklical: »Množica se mi smili.« Čudežno jo je nasitil.

Cerkev posnema Jezusa. Čeprav je njena glavna naloga, da skrbi za večno zveličanje, vendar skrbi tudi za zemski blagor vernikov; tako se zelo socialno udejstvuje.

V vsakem času se je Cerkev brigala, času primerno, da bi se ljudem godilo dobro tudi na zemlji. Ze apostoli so skrbeli za potrebne in uboge ter so nabirali zanje v imovitejših krajih podpore. Imovitejši so odstopali zemljišča v prid revnim. Apostoli so postavili diakone, katerih naloga je bila, da so delili iz skupnega ubogim. Znana sta nam posebno diakona sv. Stefan in sv. Lavrencij...

Z razodetim naukom, da ima vsak človek neumrljivo dušo, da je vsak človek oseba, da je vsak določen za zveličanje, je Cerkev vplivala na posedujoče, da so sužnjem dali svobodo. Ali ni to veliko socialno delo?

V svoji skrbi za uboge in trpeče je ustanavljala in še ustanavlja zavetišča, sirotišnice, bolnišnice. To je že delala, predno se je zanje zavzela državna oblast ali javnost. Karitativno delovanje je sad nauka Cerkve.

Zopet in zopet zasveti zvezda zdaj enega zdaj drugega socialnega dobrotnika v Cerkvi. Naj spomnim na primer svetega Karla Boromejskega, na svetega Vincencija Pavelskega, na sv. Petra Klaverja, na sv. Cottolenga, katerega Mala hiša božje previdnosti je še sedaj vsak dan čudež, ko preživlja le z milodari 9.000 ubogih in bolnih... itd.

Ko je pa kapitalistično tovarniško delo uničilo domačo obrt in so nastale motnje in nered v družabnem življenju, se je mnogim življenje zelo poslabšalo; nastalo je moderno socialno vprašanje, namreč, kako temu odpraviti. Karl Marx, sin nemškega Juda, ga je skušal rešiti na brezbožni, materialistični komunistični podlagi. Leta 1848 je izdal tozadevni poziv na delavstvo. Cerkev ni držala križem rok. Neminljivo slavo si je pridobila z okrožnico Leona XIII. o delavskem vprašanju (leta 1891). Čez štirideset let je Pij XI. izdal novo okrožnico o obnovi socialnega reda. Ta okrožnica prvo dopolnjuje. Da bi se njuna vsebina dobro razložila, bi bilo treba govoriti nedeljo za nedeljo skozi

vse leto. Glavne misli obeli so: Človek je oseba, zato ima določene pravice. Delu gre pravična plača. Človek ima pravico do zasebne lastnine. Država sme lastninsko pravico omejiti, a ne uničiti. Kapitalu in delu gredo sadovi proizvodnje, ne le enemu samemu. Delavci imajo pravico do organizacij. Poleg pravice je treba tudi ljubezni. Socialno vprašanje ni samo gospodarsko, ampak tudi moralno, moralno vprašanje. Reševati ga smejo in so dolžni: delavci, delodajalci, država in Cerkev.

Socialno vprašanje je torej tudi moralno vprašanje. Kdaj se je začelo Adamu in Evi slabo goditi? Ko sta grešila; iz raja sta prišla v solzno dolino. Bog grehu ne more dati blagoslova, pa naj bo ta greh krivica, tatvina, rop, zatiranje, nečistost, brezbožstvo ali kateri koli drug greh. Glejte, komunisti

Sedemdesetletnica odličnega delavca med izseljenci

Leta 1922. se nas je iz Slovenije več tisoč izselilo v severno Francijo. Delo smo našli v raznih premogovnikih; življenjske razmere niso bile slabe, zapušteni smo pa bili v versko-moralnem, narodnem in socialnem oziru.

Izseljenci drugih narodov so imeli v svoji sredi duhovnike in učitelje. Mi pa smo bili sami sebi prepuščeni...

Tu namreč vlada verska mlačnost; nedeljsko delo ni nič kaj čudnega; starši še poskrbijo otrokom prvo sv. obhajilo, potem je zanje versku vzgojo končala; zakonska zvestoba je za marsikoga nekaj brezpomembnega... Vse to in pa huda vsakršna propaganda je nekaj tako nevarnega, da bi naši ljudje podlegli v versko-moralnem in narodnem oziru.

Naši otroci, ko smo prišli semkaj, so bili v nevarnosti, da se v francoskih šolah popolnoma odtujijo slovenskemu jeziku in narodu.

Tudi nismo imeli nikakih izobraževalnih društev.

Ko smo prišli semkaj, ni še bilo v veljavi socialno zavarovanje. Če smo zboleli ali zgubili službo, smo bili brez sredstev; država nas namreč ni postavno štela, ker nismo imeli francoskega državljanstva...

PRIHOD MSGR. ZUPANČIČA

Ko smo se nahajali v teh obupnih razmerah, je leta 1927. v februarju prišel k nam iz Slovenije naš sedanji dušni pastir msgr. Valentin Zupančič. Od tedaj je naši veliki izseljeniški družini duhovnik, učitelj in voditelj. Sedež ima v Lievin-u (Pas de Calais), ki je središče premogovne industrije v severni Franciji. Od tu pa oskrbuje je naselbine v Brunay-u, ki je oddaljen 22 km, in v Sallauminesu. V teh treh krajih skrbi za nedeljsko službo božjo in sicer v Lievinu vsako nedeljo, v Brunayu dve nedelji v mesecu, v Sallauminesu pa vsako prvo nedeljo. Po drugih manjših naselbinah pa po parkrat na leto. Poleg tega ima redne dušnopastirske obiske za slovenske služkinje po južni in zapadni Franciji; pa tudi obiskuje bolnike po raznih bolnicah, namreč v Bethume, Lille, Aras in drugod.

NJEGOVO DELO

Na lastno odgovornost in na lastne stroške vzdržuje zasilno slovensko šolo v zgoraj imenovanih treh naselbinah. Ob četrtih se tu učijo naši otroci materinega jezika, verouka in petja. Zato žrtvuje zanje čitanke, katekizme, pesmarice, zvezke.

Nadalje skrbi za cerkveno in narodno petje in budi narodno zavest v društvih. Kako vplivajo na človeka, ko v tujini zasliši domače Marijine in božične pesmi, ki smo jih Slovenci tako navajeni. V srcu se budijo prelepi spomini iz domovine in nam vlivajo poguma in vztrajnosti.

Društva vstajajo, se razvijajo in umirajo. Samo v Pas de Calais jih je bilo že čez 20. Pridejo razne težkoče, ko društvo pri najboljši volji ne more delovati. Prav zato je neprecenljive vrednosti pomoč, ki jo daje izseljenecem duhovnik, ki bodri k oboževanju in vzbujanju družin. Njegovo delo je vse skozi častni predsednik.

zidajo le na gospodarski osnovi; da bi se greha varovali, jim ni mar; a kako se jim podira! Ali ni podiranje, kar se sliši o uporih te dneve v Nemčiji, zasedeni po komunistih, in drugih satelitskih državah? Greha se mora varovati gospodar kot delavec. Nad obema je Bog. Ko Cerkev uči, krepitveno živeti in se greha varovati, vrši zato odlično socialno delo.

Jezus je, kot poroča današnji evangelij, pomnožil kruhe in nasitil množico, da jo je pripravil na sv. Evharistijo; ne iščite samo zemskega kruha, iščite tudi nebeskega. Ali ni s tem poudaril zvezo med Evharistijo in socialnim vprašanjem? Napačno zato delajo gospodarji, ki silijo delavce, delati ob nedeljah in jih tako odvračajo od sv. maše. Napačno delajo delavci, ki jo opuščajo. Napačno delajo gospodarji, ki prezirajo sv. obhajilo, napačno delajo delavci, ko ga zanemarjajo. Pri sv. maši se Jezus daruje za naše grehe in tako odstranjuje vzroke socialne bede; pri sv. obhajilu nas uči medsebojne ljubezni in krepitvenega življenja; tako Cerkev odlično rešuje socialno vprašanje. Če pa ni toliko uspeha, je vzrok pri vernikih, ki Cerkev premalo poslušajo, poslušajo rajši zmotne učeničke in premalo ljubijo Jezusa.

ji politični razravanosti smo slavili njegovo dvajsetletnico med nami (1947). Ni nas oviral mrz ne sneg sredi februarja, prišli smo. V nabito polni dvorani je vladalo največje navdušenje za slavljenca. Ob koncu je tudi sam spregovoril. Pokazal je na društvene zastave in rekel: »Ko bi ne bilo teh zastav, teh društev, teh pevskih zborov, teh dramatskih odsekov, bi danes tisti, ki spravljajo ljudi v domovino, lahko z lučjo po dnevu iskali naših ljudi, pa bi jih ne nabrali za dva voza, dočim so jih zdaj nabrali za dva vlaka, ki sta pred kratkim odšla v domovino. Vse bi namreč bilo potujeno. Ne jaz, ampak vi praznujete dvajsetletnico svojega dela... ostanite poštejni Slovenci in dobri kristjani!«

Letos smo spet lepo obhajali v februarju

sedemdesetletnico tega odličnega dušnega pastirja, obenem pa tudi njegov god in šestindvajseto obletnico njegovega bivanja med nami, torej trojno slavlje! Postaviti bi mu morali spomenik! Naj ga ljubi Bog ohrani še mnogo let med nami in ga obilo poplača; slovenski domovini naj pa da še veliko takih krepitvenih, blagih in poštenih mož, kot je msgr. Valentin Zupančič. Bog ga živi!

Hvaležni izseljenci

OPOMBA: Z veseljem smo priobčili ta članek o msgr. Zupančiču. Tudi mi se pridružujemo našim izseljencem pri njihovih čestitkah. Želimo pa, da bi se s poročili pogosto oglašali v našem listu.

(Uredništvo)

ZA KATOLIŠKI DOM ARGENTINA SE JE OGLASILA

Sredi druge svetovne vojne se je kulturno življenje Slovencev v Gorici zopet oživilo, vstalo je iz groba, kamor ga je nasilno položil italijanski fašizem. Po dolgih letih je prišla slovenska beseda zopet na sonce: odprle so se vsaj deloma šole, slovenski tisk se je zopet pojavil, videli smo zopet slovenske igralce na odru.

Ta začetek ni zamrl, ampak je rasel. Pa kmalu se je začutilo pomanjkanje nekega središča in zbirališča, in sicer tem bolj, ker Slovencev v Gorici noče nihče ne odstopiti ne posoditi prostorov, kjer bi se mogle primerno vršiti njihove kulturne prireditve, kar se je občutljivo zlasti po odhodu anglo-ameriških vojakov iz Gorice. Zato so gorški Slovenci lani sklenili, da si postavijo lasten

dom, v katerem se bodo lahko zbirali in kjer se bodo mogle nemoteno vršiti njihove prireditve. Zaradi tesnih razmer, v katerih živijo, si pa tega doma ne morejo sami zgraditi. Zato se obračajo do rojakov, raztresenih po vseh celinah, s prošnjo, da jim pomagajo. Severna Amerika se je že oglasila. Mi v Argentini moramo tudi nekoliko pomagati, da bo slovenska kultura v Gorici imela svoj dom. Zato prosimo vse slovenske rojake v Argentini, ki jim je pri srcu slovenstvo v Gorici, da po svoji moči, čeprav skromno, prispevajo, da se uredišči lepa zamisel, da zraste v Gorici Slovenski kulturni dom.

V imenu Odbora za pobiranje prispevkov za Slovenski kulturni dom v Gorici

SLAVKO SREBRNIČ, poverjenik
Buenos Aires, 8. maja 1953.

Iz življenja Cerkve

Novice iz Argentine

Villa Eslovena

V Argentini imamo že Slovensko Vas. »Villa Eslovena« je dobila ime kar avtomatično. Rojaki so ugibali, kako naj bi jo imenovali, pa je kar samo od sebe prišlo in sedaj je tu. Danes ima že 85 hiš in jih bo imela morda kakih 200, ko bodo vsi postavili hiše. Taka je podoba Slovenskega Lanusa ob tretji obletnici, ko se je prvič vršila slovenska služba božja v cerkvi sv. Jožefa, ki je iz kapele postala sedaj že fara in je sedaj ponos Slovencev, kajti slovenski stanoviti zglede je vplival na sosede in sedaj je že čudno veliko tistih, ki gredo vsako nedeljo k maši.

Za tretjo obletnico redne službe božje je bilo 21. junija blagoslovljeno novo župnišče, katerega je velikodušnost faranov zgradila v enem letu.

G. ZUPNIK JANEZ HLADNIK je bil mesec dni v bolnici zaradi operacije na nogi. Med tem so ga nadomestovali na fari duhovniki, profesorji iz slovenskega bogoslovja. Sedaj je že zopet na svojem mestu.

Te dni je bil sestavljen tudi v Argentini ODBOR ZA SLOV. KAT. DOM v Gorici z željo, da bi to idejo posredoval zlasti staronaseljencem. Dobrien del teh rojakov pozdravlja to misel s simpatijo, toda na splošno ne žele, da njihova imena pridejo v javnost.

Za slovensko kulturo je bil zopet narejen v Argentini koristen korak. Te dni izide KASTELJANSKO-SLOVENSKI SLOVAR, katerega je sestavil Ivan Pekolj, založil in izdal pa č. g. Janez Hladnik. S pomočjo tega slovarja je slovenski javnosti odprta bogata zakladnica kasteljanskega kulturnega kroga (v Evropi rečete »spanško«, tukaj pa se za jezik rabi »kasteljansko«, ker izraz španski pomeni v svetu le deželo tega imena...)

Morda še ni bila nikjer javljena vest, da je odšel po večno plačilo salezijanski duhovnik LUDOVIK PERNISEK, rojen v Svibnem na Dolenjskem. 20 let je misijonaril med araukaskimi Indijanci. Bil je svetniški lik in kot Slovenec velik ljubitelj svojega naroda. Če bi bila med Slovencev odprta pot svobodnemu tisku, bi njegov življenjepis gotovo pomenil prelep čitanje in podučenje Slovencev.

Kdor blagoslovljen rožnivenec

pobožno poljubi in zmoli eno zdravamarjajo, dobi 500 dni odpustka.

Štirinajsti

evharistični narodni kongres v Italiji se bo vršil v Turinu, od 6. do 13. septembra pod vodstvom papeškega legata milanskega nadškofa kardinala Ildefonza Schusterja.

Večerne sv. maše na ladjah

kadar so te na morju, more dovoliti škof tistega kraja, kjer dotična ladja navadno pristaja.

Kanadski katoličani

so ustanovili katoliško obveščevalno službo, preko katere bodo širili po svetu vesti o katoliškem življenju v Kanadi.

Gospa Neda Grassi

je darovala vatikanskemu muzeju veliko dragocenih starih egipčanskih predmetov, ki so iz časa 2.400 pred Kristusom do 1.400 pred Kristusom. V muzeju so za te predmete odprli novo dvorano. — Zanimivi so ti stari predmeti tudi zato, ker izhajajo iz dobe, proti koncu katere so bivali v Egiptu Izraelci (okrog 400 let).

Stolnica v Celovcu

je bila tik pred zaključkom vojne močno poškodovana ob bombardiranju. V nekaj dneh začno obnovljati pročelje. Večino denarnih sredstev so zbrali verniki. — V Jugoslaviji, kljub temu, da je bila zmagavalka, so mnoge cerkve še vedno razrušene ali napol podre, ne zato, ker niso prejele kake zavezniške pomoči ali državne podpore, ampak kratkoma zato, ker oblast ne dovoljuje niti tega, da bi jih verniki sami popravili. Morda bo po novem verskem zakonu kaj boljše?

600-letnico

je nedavno praznovalo mesto Bern, odkar pripada švicarski konfederaciji. Bernski škof msgr. Streng je ob tej priliki v pastirskem pismu spomnil vernike, koliko bojev je morala v teku teh stoletij prestati katoliška Cerkev v bernskem kantonu, a da more sedaj delovati in živeti svobodno v ozračju strpljivosti in spoštovanja.

Obletnica ust. benediktinskega reda v Berkshireu

Nedavno so v Berkshireu v Angliji praznovali 50-letnico prihoda benediktincev iz opatije Douai v Franciji. Menihi so se nastanili v eni najbolj znamenitih britanskih javnih šol in samostanov, v Berkshireu. Tako šola kot samostan sta dobila ime po Douaiu. Šola, ki ima krasno lego in je v kraju Woolhampton, ki leži med Readingom in Newburyjem, se je prvotno imenovala katoliški kolegij sv. Marije. Ko je francoska radikalna vlada leta 1903 zaprla samostane, je katoliški škof v Portsmouthu ponudil menihom iz Douaia zatočišče v Woolhamptonu. Z njihovim prihodom se je končalo posebno razdobje, kajti benediktinski red v Douaiu so ustanovili angleški benediktinci, ki so morali zapustiti Burgh St. Edmunds v Suffolku, za vlade Herrika VIII., ko je ta razpustil samostane in so odšli v Pariz. Preganjanja, bojne zmage, to je zgodovina katoliške Cerkve

SPOMENICA

Slovenske krščansko socialne zveze

Ljudsko glasovanje na Tržaškem

(Nadaljevanje in konec)

Odgovoriti je treba nadalje na vprašanje, ali naj o izidu plebiscita odloči

NAVADNA ALI KVALIFICIRANA VEČINA

Splošno priznano demokratično načelo je, da se zelo pomembni sklepi, sklepi življenjske važnosti morajo sprejemati le s čvrstimi, popolnoma nedvomnimi večinami. To je vzrok, zakaj so sodobne demokratične države proglasile za svoje parlamentarne pravilo, da smejo gotove osnovne sklepe sprejeti le s kvalificirano večino. Temeljni, ustavni zakoni se običajno lahko spremenijo s dvotretjinsko večino.

Zahtevamo, da se načelo obvezne kvalificirane večine usvoji tudi za plebiscit, kajti z njim se ima odločiti sam obstoj mednarodno-pravnega telesa, ustanovljenega s pogodbo, na kateri stoji podpisani 21 držav. Edino dvotretjinska kvalificirana večina lahko sklepa o življenju in smrti našega Svobodnega ozemlja.

Če se taka večina ne doseže, mora mirovna pogodba ostati v veljavi.

KAKO NAJ SE TOLMAČI IN URESNICUJE LJUDSKA VOLJA?

Le ako bi se tržaško prebivalstvo izjavilo v taki obliki zoper obstoj Svobodnega ozemlja, bi smeli povabiti volivce, da izbirajo med Italijo in Jugoslavijo.

Italijanski iredentisti menijo, da bi v tem primeru zadostovalo, da glasuje nekaj več kot 50% volivcev v korist Italije, pa bi s tem že dobili pravico vključiti celo ozemlje z obema conama v italijansko republiko.

Večina, po kateri stremijo italijanski nacionalisti, bi mogli doseči edino s pomočjo glasov v mestu Trstu. Toda mi ne priznavamo mestnemu prebivalstvu prav nobene predpravitve nad slovanskim kmečkim prebivalstvom, naseljenim na pretežni površini Svobodnega ozemlja.

Meščani nimajo nobene pravice vsiliti svojo voljo slovanskim in hrvatskim kmetom. Razen tega je treba vedeti, da živita v pokrajini dva različna naroda, od katerih ni nobeden voljan priznati, da je manjvreden. Če bi mesto Trst glasovalo za Italijo, naj se priključi sosedni republiki, toda voljo Slovencev in Hrvatov, ki bi glasovali proti priključitvi, bi morali na isti način spoštovati. Samo taka rešitev bi bila v skladu z demokratičnimi načeli o popolni enakosti med narodi.

Toda izid takega ljudskega glasovanja bi utegnil priklicati v življenje pravi teritorialni in politični nestor: pod italijansko oblast bi prišel osamljeni Trst s par jezikovnimi otoki na obali. Tak plebiscit bi razmere še bolj zapletel ter izpodkopal gospodarsko življenje dežele. To je vzrok, zakaj ga odklanjamo.

KDAJ NAJ BI SE VRŠILO LJUDSKO GLASOVANJE

Sele po poteku najmanj 10 let. Zakaj? Pod fašistično vladavino so bile vse slovenske gospodarske ustanove do temeljev uničene. V bivši Juljski Krajini je bilo razpuščenih okoli 600 zadrug. Leta 1918. so slovenski denarni zavodi v mestu Trstu bili finančno močnejši od italijanskih. Vse te ustanove je Italija kratko in malo zaplenila, tako da so danes vse ključne gospodarske ustanove v rokah Italijanov ter je slovensko prebivalstvo v popolni odvisnosti od italijanskega kapitala. Italijanski iredentisti razpolagajo danes z močnim sredstvom gospodarskega pritiska, ki ga brezobzirno izkoriščajo v svoje politične namene. Zaveznika voj. uprava in Rim ne dovoljujeta Slovincem, da bi se gospodarsko osamosvojili: Slovincem ni dovoljeno, da bi imeli v mestu en edini denarni zavod.

Ljudstvo, živeče pod tolikim socialnim pritiskom, ni ljudstvo svobodnih državljanov, ki bi mogli svobodno glasovati v plebiscitu.

Več kot 20 let trajajoča fašistična strahovlada je zadala smrtni udarec tudi moralnemu in duhovnemu življenju Slovencev. Pod Avstrijo je bilo manj nepismenih med Slovenci ko med Italijani, slovensko ljudstvo je imelo večje število prosvetnih organizacij kakor njegovi sosede. Toda Italija je oropala naš narod vseh njegovih šol. Slovincem in Hrvatom dolgo vrsto let ni bilo dovoljeno imeti lastne organizacije, bili so brez tvojca, niso smeli imeti predavanj v svojem jeziku, slovanske družabne prireditve so bile prepovedane.

Pod Italijo je zrastle novo pokolenje, izročno brezobzirno raznarodovanju v

šoli in javnem življenju, pokolenje, ki niti ne ve, kaj je prava demokracija, kaj svoboda in osebno dostojanstvo. Kako naj ljudje, ki nosijo v kosteh še fašistični teror, volijo svobodno?

Resnično pošteno ljudsko glasovanje bi moralo temeljiti vsled tega na naslednjih pogojih:

1. Slovincem naj se povrne odvzeta imovina, dovoliti jim je treba, da se enakopravno udeležujejo v gospodarskem življenju ter se oproste odvisnosti od tujega kapitala.

2. Krivični trgovinski in finančni sporazumi od 8. in 9. marca 1918., s katerimi je general Airey izročil Rimu in italijanskemu kapitalizmu vse tržaško gospodarstvo, kršče pri tem mirovno pogodbo, naj se preklečijo.

3. Varnostni svet imenuj guvernerja, čigar naloga bi bila ustvariti predloge za demokratično ljudsko glasovanje.

4. Do plebiscita naj tržaško prebivalstvo pod guvernerjevim nadzorstvom samo u-

pravlja Svobodno ozemlje. Enaindvajset rimskih emisarjev, ki so na podlagi londonskega sporazuma prišli v Trst pripravljati pot bodoči aneksiji, naj se vrne domov.

5. Prva guvernerjeva dolžnost naj bo, da ukine vse protislovenske Mussolinijeve zakone, odpravi sleherno narodnostno diskriminacijo, tako da bo nastala popolna socialna in jezikovna enakopravnost med tu živečimi narodi.

6. Italijanska politika kolonizacije slovenske zemlje v coni A, ki se izvaja z denarnem rimske in washingtonske vlade, naj nemudoma preneha.

Edino ljudstvo, prosto slehernega zunanjega pritiska in živeče na rodni grudi dolženo številu let v ozračju popolne socialne in narodne enakosti, zamore priti do resnično demokratične miselnosti ter postati spet zrelo, da svobodno odloča o svoji usodi. Po več ko dvajsetletni dobi sistematičnega fašističnega zatiranja je potrebno najmanj 10 do 20 let normalnega življenja, predno je mogoče izvesti resnično pošten plebiscit.

Slov. kršč. soc. zveza v Trstu

Z nazeri in predlogi Slov. kršč. soc. zveze se povsem strinjamo ter jih smatramo za svoje.

Skupina neodvisnih Slovencev v Trstu
Trst, dne 19. junija 1953.

Četrți julij - največji ameriški praznik

Dne 4. julija praznuje ameriško ljudstvo svoj največji narodni praznik, praznik, ki izraža njegove najvišje ideale. To ni praznik, ko bi obhajali kako zmago z orožjem, ampak praznik svobode in pravice, ki jih uživajo vsi ameriški državljani, praznik izjave neodvisnosti, ki jim te svobode in pravice jamči.

»Izjava neodvisnosti, katero so sprejeli 4. julija 1776 v Philadelphiji, zrcali dejansko kar najbolj značilen odnos med državo in državljani, odnos, ki je s časom dozorel v duši samega ameriškega ljudstva. Jefferson, ki je bil avtor te izjave, je z njo izrazil ideje ameriškega ljudstva in s tem »zajel samega duha ameriške celine v veličastni dokument neodvisnosti, kakor se je izrazil nek njegov sodobnik.

Ameriška »izjava neodvisnosti« ni samo enostaven akt, s katerim so sklenile Združene države svojo odcepitev od Anglije, ampak pomeni pravo naznanilo načel, na katerih temelji zgradba nove ameriške države in ki pomenijo tudi temelje vsake zdrave demokracije. Politična filozofija izjave je izražena v naslednjih besedah: »Smatramo za samo po sebi dokazane resnice, da so vsi ljudje ustvarjeni enaki, da so bili vsi obdarjeni od Stvarnika z neodtujljivimi pravicami, med katerimi so pravica do življenja, do svobode, in strem-

ljenj po sreči; da so bile ustanovljene med ljudmi v jamstvo teh pravic vlade, ki izjavljajo svojo pravično oblast od pritrilca vladanil; da ima ljudstvo vedno, kadar postane kaka oblika vlade zapreka za dosego teh ciljev, pravico, da jo izpremeni in odpravi in si ustvari novo vlado, katero zgradi na teh načelih, in uredi njeno oblast v takih oblikah, ki pomenijo največjo verjetnost, da bodo dovedle do varnosti in do sreče ljudstva.«

Danes, ko je pol sveta oropanega teh pravic, ima resnica, ki jo označuje ameriška izjava neodvisnosti, še poseben pomen in največjo aktualnost. Totalitarne države so že pred drugo svetovno vojno zadušile svobodo in omejile posamezniku pravico, da si sam organizira svoje življenje. Zdaj pa je Sovjetska zveza postavila v službo države vse prebivalstvo svojega ozemlja in si prizadeva, da bi čim bolj uveljavila svoj suženjski sistem tudi v drugih državah pod svojo oblastjo. Sovjetski ljudje, ki jim vedno grozi deportacija ali aretacija, nimajo nikake predstave več o tem, kaj je »pravica do sreče«, ker nimajo nič pravic, da bi si sami izbrali delo, žiti pravice, da bi sami odločali, kje hočejo živeti.

V Združenih državah pa sta politika in gospodarstvo v resnični službi ljudstva.

ŠE ENKRAT „EMERGENZA“ ali kdo imenuje slovenske šolnike

Trst, 29. junija 1953.

V zvezi z izredno doklado (emergenca), katere slovenskim šolnikom na Tržaškem še niso izplačali, smo izvedeli zanimivo vest, ki je predrago cenena, da bi jo smeli zamolčati naši javnosti. Strokovno društvo šolskih uslužbencev se je obrnilo na višjo šolsko upravo s prošnjo za pojasnilo, kako je s tem denarjem, ali bo kaj ali ne bo nič. Dobilo je odgovor, v katerem stoji tudi znamenite besede, da so slovenski šolniki »imenovani od ZVU« (nominati dal CMA). Slovenske šolnike torej imenuje naravnost ZVU; višja šolska uprava da njima pri tem nič.

Ob tej precej nesramni trditvi se bo marsikdo spomnil komedije s tiskanimi dekreti o imenovanjih slovenskih šolnikov v septembru lanskega leta brž po prihodu prof. Fadda na vzgojni urad. Dobro je, da si slovenska in sploh tržaška javnost osveži spomin na tisto burko. Bilo je pa tako:

Dekreti o imenovanju so imeli vsako leto slededno natisnjeno glavo v slovensčini in italijansčini, prva leta tudi v angleščini; navajamo italijanske besedilo, da ga bodo razumeli tudi odgovorni zavezniki krogi:

Governo militare alleato
Zona anglo-americana
Territorio libero di Trieste

Malo niže na levo pa je stalo:

Sovraintendenza scolastica di Trieste.

Kdor ne ve, mu povemo, da je »sovraintendenza scolastica« isto kot višja šolska uprava.

Dekrete o imenovanjih je podpisoval »ll sovraintendente scolastico«, ki je imenovanje tudi izvršil.

Vsakemu pametnemu človeku je bila stvar jasna. Zgoraj ZVU, to je vlada cone

A, spodaj odgovarjajoči civilni urad, to je višja šolska uprava, ki vrši imenovanja kot proveditorati v Italiji. Če bi imenovanja izvršil vzgojni urad, bi to bilo res imenovanje ZVU.

Tako je bilo do prihoda prof. Fadda. Tedaj pa je neki brihtni buči na višji šolski upravi šinila v izsušene možgane misel, da je prišel čas, ko lahko vrže vse oziroma na obsvožene zaveznike skozi okno. Ta brihtna glava je vzela že tiskane slovenske in italijanske dekrete za slovenske šolnike in dala odstriti »glavo«, to je besedilo: »Governo militare alleato... itd.«, čes, proč z zavezniki! Ti nimajo sedaj tu nič več iskati! Tu smo mi gospodarji! Imenovanje izvršimo mi, to je višja šolska uprava. In obrezani dekreti so šli ven.

Takrat je to kazalo, ker so s tem udarili po glavi Slovence in zaveznike.

Danes, ko hi ista višja šolska uprava morala izplačati Slovincem nekaj denarja, pa sramežljivo pravi: Mi nimamo s temi imenovanji nič. To je stvar zaveznikov.

Kdo ima torej prav: ali tisti funkcionar višje šolske uprave, ki je dal obrezati dekrete in vrgel zaveznike skozi okno, ali pa oni funkcionar, ki je dal napisati, da imenujejo slovenske šolnike zavezniki?

Po srednjeevropski pameti bi eden od njih moral biti posvarjen. Sredozemska miselnost po morda celo dopušča možnost, da je oboje iztuhl isti človek, ki obrača paragrafe, kot se mu zdi, da bo boljše udaril Slovence in zaveznike.

Naše mnenje je, da glava ZVU mora ostati, ker je zaveznikom poverjena uprava tega teritorija. Ker pa imenovanja vrši višja šolska uprava, je ta dolžna slovenskim šolnikom enake prejemke kot odgovarjajočim italijanskim šolnikom. Pika!

GOSPODARSTVO

Trte in slabo vreme

Letos je trta zelo lepo kazala, zaroda je bilo obilno. Sedaj pa nudijo premnoge trte zelo žalostno sliko: zelo mnogo zaroda se je osušilo, na grozdih so redke jagode, mnogo grozdov — posebno pri malvaziji, mođri frankinji in še drugih sortah — je počrnelo. Vinogradniki vprašujejo po vzroku in kako bi obvarovali ostalo.

Vzrok je lahko ugotoviti in tiči v glicivnih boleznih, predvsem v oidiju. Dočim ni do sedaj peronospora mnogo škodila, ker je bilo nekaj dni hladnih in se gliciva ni mnogo razširila, se je pa oidij toliko bolj razširil. To je bilo oidiju še tem bolj omogočeno, ker ni učinkovalo protisredstvo, to je žveplo. To pa ni učinkovalo iz enostavnega razloga, ker je pogosto dež žveplo izpral ali pa ni bilo dovolj ur sonca, ki bi s svojimi žarki izvalil žveplene pline in bi ti uničili trose oidija. Saj so vinogradniki pridno žveplali, uspeh pa je izostal vsled višje sile, vsled pogostega dežja.

Kaj napraviti? Ne ostane drugega, kot da nadaljujemo z žveplanjem in škropljenjem, da obvarjemo, kar moremo. Vsaj za enkrat drugega sredstva ne poznamo.

Črvivost češenj se da odpraviti,

to so dokazali mnogi naši kmetje, ki so pravočasno škropili svoja drevesa. Dočim so nekateri prinesli na trg samo črvice pontenke, so drugi prinesli samo zdrave. So pa pravočasno škropili. Kot najboljše škropivo proti češnjevi muhi se je izkazal »Gesarol 50«.

Italijansko proizvodno češenj cenijo na kaj manj kot 1 1/2 milijona q, od teh pa gre v inozemstvo okoli 15% (lansko leto 169.000 q). Največja ovira pri izvozu je ravno črvice češnjeve muhe, ki napada vedno bolj zgodnje sorte. Dočim so bile v prejšnjih letih črvice samo bolj pozne češnje, so se dobile letos črvice že v povprečju ali dornbergerce. Tu tiči tudi razlog, da neke države vedno bolj krčijo rok, v katerem kupujejo italijanske češnje. Dočim je Anglija še l. 1950 kupovala italijanske češnje do 23. junija, je prihodnje leto skrčila rok na 13. junija, lansko leto in letos pa na 31. maja. Angleži so sporočili, da bodo uvoz še bolj skrčili, če ne bo v Italiji resnega zatiranja češnjeve muhe.

Nov način gnojenja sadnega drevja

Kmetijski urad v Ferrari dela že 3. leto poskuse gnojenja sadnega drevja s tekočimi gnojili, ki se jih vbrizga v bližino drevskih korenin. Ta način gnojenja so vpejali že pred leti nekateri francoski sadjarji, sedaj pa se širi v mnogih drugih državah.

V Ferrari postopajo tako-le: V 200 litrih vode raztopijo po 200 kg amonijevega fosfata in 300 kg kalijevega sulfata. To raztopino razdelijo na gotovo število dreves, enako število podobnih dreves pa pognojijo z raztopinjem neraztopljenih količin zgornjih gnojil. To služi za primerjavo.

Raztopljena gnojila vbrizgajo v globino 50 cm in v ta namen se poslužujejo razpršilnih palic francoske trrdke Mapie, ki ima pripravo tudi za merjenje tekočine. Poleg navedene palice je potrebna nahrbitna ali motorna škropilnica, pri kateri se mesto razpršilnika pritrudi vbrizgalna palica. Najprimernejša doba za vbrizgavanje gnojilne tekočine je konec februarja-zacetkom marca.

Dosedanji poskusi so bili napravljeni pri jablanah, hruškah in breskvah ter so jasno dokazali, da se z vbrizgavanjem gnojilne tekočine doseže mnogo večje pridelke kot z navadnim trosenjem gnojil. Opazili pa so tudi, da vbrizgavanje gnojilne tekočine zakasni pri jablanah cvetenje za 4 do 5 dni, kar je zaradi slane zelo ugodno.

Kmetijstvo in čebele

Ameriški sadjarji ne vabijo samo čebelarjev, da postavijo svoje panje v njih nasade, temveč jim za to tudi plačajo posebno odškodnino, ki dosega tudi 10 dolarjev za panj in to za dveh tednov. To niso pravljice temveč gola resnica, o kateri bi morali premisljati tudi naši kmetje. Ko sadno drevje odevete, panje odstranijo, ker poškopijo sadno drevje z raznimi — tudi strupenimi škropivi.

Navadno postavijo po en močan panj na površino enega akra (4047 m²), torej 5 panjev na površino 5 hektarjev sadovnjaka. Če pa gojijo lucerno ali deteljo za seme, postavijo po 4krat toliko panjev; na isti površini je namreč 100 in večkrat toliko cvetov na polju detelje kot v sadovnjaku. Po Zanderju lahko računamo, da obične vsaka čebela pri enem izletu okoli 72 eve-

totov. Ker napravi čebela dnevno vsaj 10 izletov, obične dnevno vsaj 720 cvetov. V panju pa je ob cvetenju na tisoče čebel delavk in zato moramo sklepati, da obične čebele samo enega panja dnevno na milijone cvetov.

Pri svojih cvetnih obiskih nabirajo čebela nektar, pri vseh dnevni izletih pa obiskujejo samo eno sorto cvetov: samo češnjeve ali samo jabolčne ali samo od lucerne, samo od akacije, itd. Istočasno, ko srkajo sladki nektar, se prime cvetni prah (moški del cveta) kosmatih delov čebele in ta ga nevede prenaša iz cveta na cvet. S tem pa čebela vrši nezavedno velevažno delo, ker na ta način omogoči oplojenje ženskih delov cveta, iz katerih se pozneje razvije plod. Večina našega sadnega drevja je namreč autosterilna, kar pomeni, da moški del cveta ne more oploditi ženskega dela in da je potreben cvetni prah drugega cveta, večinokrat celo od drugega drevesa. Iz tega je razviden velikanski pomen čebel za sadjarstvo. Še skoraj bolj važna pa je za vzgajanje semena od detelj in mnogih drugih rastlin.

Več kot 70% vseh cvetov je oplojenih po čebelah. Je sicer res, da letajo tudi druge žuželke od cveta do cveta, in tudi one prenašajo cvetni prah, a to prenašanje ni vedno koristno. Druge žuželke obiskujejo namreč vse cvete brez izbire, torej več raznih vrst tekoma enega poleta in zato je njih prenašanje cvetnega prahu lahko celo škodljivo.

Kmet nečebelar ne bi nikdar smel gledati čebelarja po strani, temveč oba bi morala biti prijatelja. Je res, da ima čebelar med, a ti kmet imaš od čebelarjevih čebel večji dobiček, četudi ta dobiček ni viden. Izkaže se pri višjem pridelku.

Slamniki so zelo koristni

V Italiji je letno v srednjem vsaj 160 smrtnih slučajev vsled sončarice ali sončne pika. Neštivilno pa je slučajev, ki sicer ne končajo s smrtjo, pač pa s telesno ali duševno ohromelostjo, ali ki pustijo neugodne posledice.

Sončarica je posledica visoke toplote in neposrednih sončnih žarkov. Posebno rada napade ljudi, ki so že trudni od dolgotrajnega dela na soncu. Nevarnost pa pospesita uživanje alkohola in prah.

Zato pa ne bi mlatalci, kosci in drugi, ki se trudijo dolgo na soncu, smeli med delom uživati alkoholnih pijač in bi morali imeti glavo primerno zavarovano. V to svrhu služi najbolj slamniki s širokimi kraji.

Smernice za sadjarstvo v Švici

V Švico silijo vse države s svojim sadjem — pa tudi z drugimi pridelki — in zato se morajo domači proizvajalci boriti s hudo konkurenco. Ima pa Švica dobro gospodarsko vodstvo, ki pravočasno opozori in usmerja domače proizvajalce.

Na sadjarskem področju deluje posebna komisija, ki izdaja tudi svoje strokovno glasilo. Imenovana komisija je izdelala poseben sadni izbor za celo državo. Ravnotako veljajo posebni sadni izbori za vsako okrožje-kanton. Ti sadni izbori navajajo vedno manj sort, katere se priporoča v gnojenje. Na svojih domačih malih vrtovih in za domaco rabo lahko lastniki gojijo kar hočejo — poljubno število sort — za prodajo na trgu pa se morajo sadjarji držati sadnega izbora. Zato pa morajo precepiti drevesa nepriporočenih sort in v tem oziru so dane naslednje smernice:

1. Ukiniti sorte z mrtvo barvo. Bleda ali zelena barva ne gredo več. Zato pa se jabolka Boskop vedno težje prodajajo.

2. Ne gojiti namiznega sadja v neprimernih legah. Bila bi slaba spekulacija, če bi precepili z neprimernimi sortami drevesa, ki ne morejo dati kot srednjih plodov. V takih legah naj krije sadjarstvo samo domačo potrebo.

3. Niso potrebne samo namizne sorte, temveč tudi dobra jabolka za izdelavo sadjevca. (V Švici igra namreč sadjevca precejšnjo vlogo).

700.000 telet

Izgubi letno italijanska živinoreja samo zaradi jalovosti. Računajo, da je od 3,5 milijonov krav vsaj 20% jalovih. K gornjemu številu telet je potrebno prističi še izgube zaradi abortov potem pa iz dejstva, da pogine mnogo telet v prvih dneh življenja. Ta izgube računajo na 300.000 telet, tako da bi letno izguba znašala v celoti okoli milijona telet, ki bi bila vredna nad 20 milijard lir. Ker pa zaradi izgube telet trpi tudi mlečnost krav, znaša celotna izguba mnogo več.

S TR Ž A Š K E G A

AKADEMSKI KLUB »JADRAN« PRIREDI

AKADEMIJO

NA OPĆINAH NA PROSTEM V KONKONELSKI ULICI (POLEG ŠOLSKEGA POSLOPIJA) V NEDELJO DNE 5. JULIJA OB 20. URI.

NA SPOREDU SO: PEVSKE TOČKE, RECITACIJE IN FOLKLORA.

SODELUJEJO:

PEVSKI ZBOR »JADRAN« POD VODSTVOM DR. HAREJA, FOLKLORNA SKUPINA TRŽAŠKIH DIJAKOV IN RECITATORJI.

VSI VABLJENI!

Repentabor

Preč. g. Avgust Zele, ki se je v marcu napotil v New Orleans v Združenih državah, se je te dni vrnil nazaj v Trst ter na Repentabor spet prevzel svojo bivšo župnijo.

Šolska razstava na industrijski strok. šoli na Općinah

Mladina openske strokovne šole nas je s svojo letošnjo šolsko razstavo v resnici presenetila. V štirih okusno opremljenih šolskih sobah smo občudovali izdelke dekliških in deških ročnih del in risbe. Zaradi izredno velikega obiska si človek ni mogel natančneje ogledati raznih izdelkov, saj so bile vse sobe natrpane občinstva. Vsekakor bi bilo potrebno, da bi ostala odprta razstava vsaj še nekaj dni.

Mladini openske strokovne šole, kakor tudi profesorjem moramo posebno ob tej zadnji razstavi le iskreno čestitati. Staršem pa povemo, da je naša mladina v pravih rokah in na pravi poti.

Z G O R I Š K E G A

V nedeljo 5. julija bo v SOVODNJAH ob 10. uri

N O V A M A Š A

preč. g. BENJAMINA, franciskana, ob 4h pop. pete ljudske litanije in blagoslov

ob 8. uri zvečer na Rojčevem dvorišču pri župnišču pretresljiva drama v 5. dejanjih

»L J U D M I L A«

Vabljeni vsi, zlasti okoličani!

V primeru slabega vremena se igra prenese na naslednjo nedeljo ob isti uri

Vodopivčev koncert v Gorici

Po večmesečni skrbni pripravi je v soboto dne 21. junija nastopil zbor Katoliškega prosvetnega društva s krasno uspešnim Vodopivčevim koncertom. Pod čudno roko dirigenta prof. Mirka Fileja nam je odpel 11 najlepših Vodopivčevih umotvorov. Lahko mirno trdimo, da je bil ta koncert na taki umetniški višini, kakršnega

in tudi enostavne kroje, kot nočne srajce, krila, bluze in obleke. Vse pa je bilo okrašeno z vezeno in različnih tehnikah.

Razvideti je bilo, da je tudi risanje in dekliških razredih samo v pomoč ročnim izdelkom, kajti pod vsako risbo je bil tudi izdelek in istem motivu.

Deklice se urijo tudi v kuhanju, kar so nam dokazali razni kuharski izdelki, kot pecivo, vloženo sadje in likerji. Prav zato so absolventke te šole že kar male gospodinje. Saj poznajo vsa hišna in gospodinjska dela: kuhati, plesti, kvačkati, vesti, in kar je posebej hvalevredno, tudi krojiti in šivati obleke. Tege dekliškega naračaja smo prav lahko veselili.

Nič manj občudovanja vredni pa so bili deški izdelki. Tu si videl ves razvoj mišinskih in mehaničnih del od enostavnih vezi lesa, spajanja, prizmatičnih oblik iz železnih palic do raznih izdelkov, kakor pralnih desk, raznih šatulj, pladnjev, cvetličnih podstavkov, knjižne omare, furniranih izdelkov, intarzij, stružnice za les, lokov za žage in modela železne strehe. Pravi mojstri pa so tudi v slikarski in žgalni tehniki. Njihovi izdelki so zelo lični, okusni in precizni. Vsak mojster in vsako podjetje bo veselo takih vajencev. Škoda je le, da marljivi in talentirani učenci ne morejo nadaljevati študija na slovenski višji industrijski šoli.

Med deškimi risbami pa smo opazili načrte za razne mizarske izdelke, krožne žage, knjižne omare, razne muzice, železna vrata in načrte za enodružinske hišice. Tu di tu je bilo opaziti, da vsi izdelki odgovarjajo načrtom.

Mladini openske strokovne šole, kakor tudi profesorjem moramo posebno ob tej zadnji razstavi le iskreno čestitati. Staršem pa povemo, da je naša mladina v pravih rokah in na pravi poti.

v Gorici nismo še doživeli. Izbrano občinstvo je pri obeh predstavah napolnilo dvorano na Placuti in z izredno pozornostjo sledilo dovršenemu izvajanju številnega zbora. Marsikdo, ki je že drugič prisostvoval koncertu, je izrazil željo, da bi ga rad še in še poslušal.

Letni dopust za posamezne kategorije

Zveza trgovcev je izdala za vsako delavsko kategorijo veljavna pravila v zvezi z letnim dopustom delavcev.

Vsi, ki so odvisni od trgovskih uprav, imajo pravico do sledečih letnih dopustov: Uradniki od 12 do 30 dni v zvezi z določenim številom službenih let, delavci od 12 do 18 dni letnega dopusta, prav tako uslužbenci javnih obratov, kavarn, hotelov itd.

Nov urnik poštne blagajne

Opozarjamo, da bo glavna pošta v Gorici z 2. julijem spremenila urnik plačilnih uradov. Ob delavnih dneh bodo ti uradi poslovali od 9. do 12.30 in od 14. do 16. ure. Ostala dva goriška poštna urada pa bosta ohranila prejšnji urnik od 8. do 12. in od 15. do 17. ure.

17. marca so se iz vodovja prikazale havajske gore. Kmalu nato so se vozili mimo nekega drugega otoka, ki je dvigal proti nebu ogromne pečine.

»Kako se imenuje ta otok?« je vprašal Damijan krmarja.

»To je Molokaj,« mu je odgovoril.

»Molokaj,« je počasi ponovil Damijan.

19. marca so sledujoč zagledali otok Oahu. Opoldne so obvozili Diamantno konic in zvečer je zarožljala veriga sidra v pristanišču Honolulu.

Dospeli so na cilj!

Dan svetega Jožefa je pripeljal ladjo v pristanišče.

Po stodevtridesetdnevnih vožnji, ko se je sidro potapljalo, je donel Te Deum raz krov »R. W. Wooda«

GOREC ŠIPKOV GRM

V pristanišču Honolulu!

Damijan de Venster je stal na ladijskem nosu in gledal na košček zemlje, proti kateri je plul »R. W. Wood«. To je bil torej cilj! Svetli otok, ki se je dvigal iz morja kakor drag kamen, okrašen z vsemi barvami pomladi. Njegova nova domovina!

Po štiridesetih dneh je trijambornik vrgel sidro pred nekimi otokom, ki se je zdelo, da je Bog pozabil nanj tistega dne, ko je pustil rasti trnje in osat. To ni bila

Nova maša v Gorici

Na praznik sv. Petra in Pavla smo imeli med sabo v goriški stolnici novomašnika iz kapucinskega reda patra Mansveta Božiča, ki je prišel k nam maševat in nam podeliti novomašniški blagoslov. Vsa slovesnost se je razvila tako prisrčno domače, da smo vsi čutili z novomašnikom eno: Bog je dober, dokler med nami obuja redovniške in duhovniške poklice.

Slavnostni govor je imel č. g. stolni vikar dr. Humar. Ne samo novomašniku, temveč tudi marsikateremu verniku je privabil solze ganotja v oči. Njegovo voščilo novomašniku je bilo, naj bi vedno veljala njegova največja ljubezen in skrb ubogim in trepečim. Po sv. maši je bil še offer, kakor je že od davnaj običaj med našim ljudstvom.

Gospod novomašnik je doma iz sončne Vipavske, iz Budanj, in se je šolal in izvršil novicijat v beneški kapucinski provinci. Ganljivo je bilo snidenje z njegovo mamo na bloku pri »Rdeči hiši«, kamor je prišla, da sprejme njegov novomašniški blagoslov. Novomašniku želimo, da bi kdaj tudi v svoji domovini lahko oznanjal blagovest bratom, kakor je to svojo vročo željo sam označil na spominski podobici z besedami: »Oznanjal bom, Gospod, svojim bratom Tvoje ime!«

Vrhovci bodo dobili elektriko

Na zadnji občinski seji v Sovodnjah so obravnavali poleg drugih vprašanj tudi vprašanje električne napeljave na Vrh.

Po pogodbi, ki jo je družba SELVEG sklenila s sovodensko občino, bo občina izplačala omenjeni družbi še pred pričetkom del 700.000. Delo pa bo stalo skupno približno 4.500.000 lir, od katerih bo plačala sovodenska občina 1.400.000 lir.

Nadalje so obravnavali tudi vprašanje otroškega vrta. V ta namen bodo oddali del občinskega zemljišča ustanovi ONAIR s pogojem, da na omejenem zemljišču se zida v dveh letih potrebno poslopje za otroški vrtec. V nasprotnem slučaju bodo morali zemljišče vrniti.

Odklonjen pa je bil načrt za zgradnjo stanovanjske hiše, ker ni ustrezal potrebam prebivalstva.

Dol

Na nedeljo sv. Cirila in Metoda — 5. julija — priredi naša šolska mladina na šolskem dvorišču v Dolu Finžgarjevo mladinsko igro »VEDEŽE!« Na sporedu je tudi petje in rajanje. Začetek ob 5h popoldne. Vabljeni!

DROBNE NOVICE

Učiteljem, ki učijo

po raznih šolah v Rimu, je na praznik sv. Rešnjega Telesa govoril sv. oče. Med drugim je poudaril: Velike reforme potrebujejo časa, da dozorejo; uspejo pa, ko je ljudstvo nanje pripravljeno. Pripravi se pa ljudstvo nanje le z dobro vzgojo. Zato imajo učitelji odgovoren, težak, a dvakrat lep poklic, saj imajo neposreden vpliv na otrokovo dušo. Po učiteljih se vzgajajo prihodnji rodovi, dobri člani družbe, dobri kristjani in zvesti častilci Boga. Dolžnost učiteljev je, da varujejo nedolžne otroke; posebno naj se zavzemajo za revne in najbolj zapuščene.

Tiska tiskarna Budin v Gorici
Odgovorni urednik: Stanko Stanič

Pri gradnji današnjega sveta

prezirajo nekateri Boga, človeka pa imajo za neodvisnega od soljudi (gospodarski liberalizem) ali za drobec, ki izgine v družbi. Prvo misel zagovarjajo izkoriščevalci, drugo pa oni, ki menijo, da so zapuščeni od vseh. Toda Kristusov nauk je, da imamo skupnega nebeskega Očeta in da smo mi vsi njegovi otroci in bratje med seboj. V tej skupnosti se moramo zavedati, da smo soodgovorni za trpljenje in veselje bližnjega. Pač se moramo bratsko opominjati, nikakor pa ne sovražiti. Različnost nazora je dovoljena, v kolikor ta koristi skupnosti. Za dobro skupnost mora večših trpeti tudi oseba blaginja. Za duhovna in telesna dela usmiljenja so osebne žrtve nujno potrebne. Te misli je poudarjal sv. oče na praznik sv. Rešnjega Telesa.

Drugače je na Češkem

in se marsikje za železno zaveso. Neki duhovnik, ki je pribežal te dni iz Češke, je izpovedal, da krajevni komunistični odbori nadzorujejo vse in jih imajo zapisane, če hodijo v cerkev. Če je kak član stranke zasačen, da je šel v cerkev, je takoj klican na sedež stranke in pred politično sodišče. — Vendar je komunistična oblast tudi za pobožnost dovoljuje nameriti na božjo pot, a le, če ona organizira romanje. Ko pridejo verniki v božjepotno svetišče, jih vladni agenti hitro skličejo na zborovanje, kjer se božjepotnikom predloži zahvalna vdanostna izjava vladi, ker jim je velikodušno dovolila iti na božjo pot! — Kaj, to je odlično!?

V Indiji in Pakistanu je verouk

svoboden. Katoliških šol, osnovnih je štiri tisoč s 350.000 učenci, srednjih je 800 s 200.000 dijaki; poleg tega so še mnoge obrtne šole. Velike važnosti je dvaintrideset katoliških kolegijev, univerz, ki jih obiskuje 20.000 visokošolcev... Ljudstvo, ki je sedelo v temi, je zagledalo veliko luč; otroci kraljestva (evropski katoličani) so pa pahnjeni vsled komunističnega nasilja v temo, seveda v imenu svobode!

OPOZORILO NAROČNIKOM

V zadnjem času prejema naša uprava številne reklamacije zaradi zakasnelega dostavljanja našega časopisa. Ponovno opozarjamo vse prizadete naročnike, da naša uprava odpošlje vse časopise skupno vsak četrtek predpoldne in nikoli ne kasneje. Vzrok bo kje drugje in verjetno leži krivda na poštinih uslužbencih, ki namenoma preprečujejo točno dostavljanje našega lista. Vsa naj zato reklamira na poštne uradu svojega kraja, mi pa bomo tudi od naše strani napravili potrebne korake.

UPRAVA

Poravnajte naročnino!

POZOR!

POZOR!

POZOR!

DARILNE POŠILJKE

Ali ste že naročili darilno pošiljko pri tvrdki

IMPORT CITRUS EXPORT

Lastnik Aleksander Goljevšček

TRST - TORREBIANCA 27 - TELEFON 24467

Storite to čimprej, ker Vaši sorodniki, znanci in prijatelji nujno potrebujejo in pričakujejo Vašo pomoč.

DAROVA
Za SLOVENSKO SIROTIŠČE
F. B. 3000 v blagor + mami; g. Vizintin namesto cvetja na grob gđ. Roje Frančiške 5000; družina Čehovin-Bratina namesto cvetja na grob + g. K. K. K. K. K. K. g. Stekar zopet več zabojev češenj.
Naj dobri Bog vsem tisočero povrne!

Zobozdravnik
Dr. STANISLAV PAVLICA
TRST via Commerciale 10/II. • Tel. 31-8-13
sprejema od 9 - 13 in od 17 - 19

WILHELM HÜNERMANN: 24

Oče Damijan

Slap valov je drugega mornariškega podčastnika s strašno silo podrnil na tla. Njegov krik je prevpil orkan. Brat Damijan se je splazil v varstvo krilja k poškodovanemu mornarju in ga odnesel po stopnicah v kajuto. Fric Krause si je zlomil roke.

Ves dan je besnel vihar. Sele proti večeru se je polegal. Razburkano morje se je polagoma umirilo. Zvezde so posijale skozi oblake in spet je nad jambori zažarel svetlo nebo.

Vreme se je ustalilo. Razvili so zopet vsa jadra. Trijambornik je razpel svoje bele perut in ob ugodnem vetru kakor ptič zletel proti ekvatorju.

Brat Damijan je potrpežljivo negoval bolnega Berlinčana, ne da bi se ustrašil njegovih surovih kletvin in sramotenja. Bolnik je vendar postajal vsak dan bolj tim in prijaznejši in nekoč je ponudil svojemu streljniku roko in rekel:

»Brat, večkrat sem vas zasramoval. Niste zaslužili. Vrl dečko ste! Odpuščite mi!«

Nekaj dni nato je mornar po dolgem, dolgem času spet spravil očenaš preko ustnic.

pahljače. In resnično, tu so vriskajoči glasovi peli hozana:

»Blagoslovljen, ki prihaja v imenu Gospodovem!«

»To je cvetna nedelja. Samo osliča še manjka!« se je pošalil brat Damijan.

»Da, nič drugega ne manjka!« je resno odgovoril neki pater. »Čelo farizeji stojijo na cestah in čakajo prilike, da bi iz cvetne nedelje mogli napraviti veliki petek! Pogledajte samo onale dva gospoda!«

»Hu, kako se kisl držita!« je pritrtil Damijan. »Kdo pa so ti klavni patroni?«

»To so puritanski pridigarji, ki se pač ne veselijo prihoda novih papeških misijonarjev.«

Medtem je spreved dospel do pročelja veličaste bele cerkve.

»Honolulska stolnica!« je ponosno povedal eden izmed redovnikov.

»Honolulska stolnica!« je ponovil Damijan strme. »Prišel je preko širnega morja, da bi tu spreobračali divjake in ljudožrce, pa nas sprejme cerkveni pevski zbor s hozano in pelje v honolulsko katedralo. Sam sibi se zdim kot misijonar, ki so ga poslali v raj.«

»Dragi prijatelj, se dovolj zgodaj boste spoznali drugo plat življenja na tem otoku! Ni vedno cvetna nedelja!« je zelo resno pripomnil redovnik.

(Nadaljevanje)